

SAMHÄLLE–KULTUR–IDENTITET

Självständigt arbete i fördjupningsämnet (Religion och lärande)

15 högskolepoäng, grundnivå

Dialog som verktyg i religionsundervisningen för att motverka islamofobi

Dialogue as a tool in religious education to combat Islamophobia

Erik Holmquist
Hussein Al Gubbawy

Ämneslärarprogrammet förstaämne religion inriktning åk 7-9
Självständigt arbete i fördjupningsämnet (Religion och lärande) 15 högskolepoäng, grundnivå

Examinator: Douglas Mattsson
Handledare: Bodil Liljefors
Persson

Slutseminarium: 15/1-2026

Förord

Arbetet är skrivet av Hussein Al Gubbawy och Erik Holmquist. Vi har arbetat tillsammans genom hela processen och tar därav ansvar för arbetet tillsammans och inte individuellt.

Bodil Liljefors Persson har varit gruppens handledare.

Abstract

Vårt arbete är en kunskapsöversikt där vi har som syfte att undersöka hur dialog kan användas i religionsundervisningen för att motverka islamofobi. Vi belyser även det utifrån ett praktiskt perspektiv där lärarens roll och klassrumsaktiviteter tas upp. Utöver detta görs också koppling till läroplanen då ämnet är relevant och i linje med den, detta förtydligas senare i arbetets inledning. I vår sökprocess sökte vi i databaserna Eric, Libsearch och Taylor & Francis. I våra källor hittade vi hur dialog spelar en viktig roll i religionsundervisningen och inte minst i att motverka islamofobi. Islamofobi kan ofta grunda sig i okunskap och bristande relaterbarhet. Det är viktigt att religionsundervisningen ger eleverna den kunskap de behöver för att inte skapa förutfattade meningar. Att använda dialog som verktyg när elever lär sig om islam ger eleverna både kunskap och relaterbarhet. När vi nämner dialog i detta arbete syftar vi på samtal mellan elever och lärare där religion diskuteras. Detta arbete använder exempel där samtalen behandlar både vad läraren lär ut men även elevdiskussioner och strukturerade aktiviteter. Detta görs via att eleverna blir en aktiv del av undervisningen där de får uttrycka sina egna erfarenheter och tankar. Läraren spelar en viktig roll i sammanhanget där den skapar en trygg miljö där eleverna känner sig bekväma med att dela med sig av sina tankar. Detta skapas via en bra relation mellan lärare och elev men också via respekt mellan eleverna. Läraren kan främja miljön i klassrummet genom att aktivt uppmana till att alla elever ska få uttrycka sig och att värdesätta elevernas åsikter. Det finns även direkt dialogbaserade klassrumsaktiviteter som kan användas där eleverna kan lära sig om islam. Aktiviteterna gör att eleverna lär sig om islam samtidigt som det skapar en relaterbarhet och sammanhang. Slutligen är Sverige ett mångkulturellt land vilket gör att elever ofta har olika religiös bakgrund. Skolan ska vara en trygg plats och därför är det viktigt att lärare har den kunskap som behövs för att främja en miljö där lärare och elever respekterar varandra. Religionsundervisningen ger lärare en möjlighet att skapa tolerans mellan eleverna oavsett religiös bakgrund. En av tillvägagångssätten är att använda dialog som verktyg när elever lär sig om islam.

Nyckelord: dialog, diskussion, förtryck, islam, islamofobi, religion, religionsundervisning

Innehållsförteckning

Förord	2
Abstract	3
Innehållsförteckning	4
1. Inledning	5
2. Syfte	7
3. Metod	8
4. Resultat	11
4.1 Dialogens roll för elevers förståelse av Islam	11
4.2 Lärarens roll för elevernas förståelse av islam	13
4.3 Dialogbaserade klassrumsaktiviteter	14
5. Diskussion	17
5.1 Vilken roll spelar dialogen för elevers förståelse av islam?	17
5.2 Vilken roll spelar läraren för elevernas förståelse av islam?	18
5.3 Vilka dialogbaserade klassrumsaktiviteter kan utföras?	18
6. Slutsats	20
6.1 Slutsats utifrån resultat och diskussion	20
6.2 Problematisering kring val av källor	21
Referenser	23

Inledning

I detta arbete har vi valt att undersöka hur dialog kan användas som verktyg inom religionsundervisningen. Vi har funnit ett intresse för hur dialog kan tillämpas som verktyg när elever lär sig om islam i religionsundervisningen. Vi har valt att undersöka vilken roll dialogen kan spela i elevers förståelse av religion och specifikt i relation till islam. Vi vill undersöka vikten av dialog, lärarens roll och vilka klassrumsaktiviteter som kan tillämpas. Utifrån detta vill vi undersöka hur dialog spelar en roll i elevernas uppfattning av islam och om detta arbetssätt kan motverka islamofobi i skolan.

Svenska skolor har ett ansvar att aktivt motverka islamofobi. Detta utifrån skolans uppgift och värdegrund i läroplanen som nämner följande

“Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.” (Lgr 22, 2022, s. 5).

Skolan har alltså som uppdrag att fostra medborgare som visar respekt och medmänsklighet till människor oavsett religion (Lgr 22, 2022, s. 5).

Sedan händelsen “9/11” 2001 har islamofobin ökat i Sverige och resten av västvärlden enligt Bursell (2021, s. 3). Trots att många länder i västvärlden välkomnar olika kulturer så har människorna sina egna värderingar och fördomar. Detta kan påverka deras tankesätt och bild av muslimer. Samtidigt som invandringen från muslimska länder till Sverige har ökat, har även islamofobin ökat. En möjlig anledning till varför islamofobin har ökat kan vara muslimsk extremism i form av terroristattacker. Exempelvis 7/7 attacken i London 2005, till Paris attackerna 2015 och till sist attacken i Bryssel 2023 som berörde de svenska folket. Detta har lett till att en del av den svenska befolkningen har fått en negativ bild av islam vilket i sin tur har resulterat i islamofobi (Bursell, 2021, s. 4). Därför har vi valt att gå djupare

inom hur islamofobi kan motverkas i skolan. Med hjälp av dialogbaserad undervisning är målet att motverka fördomar som elever har emot islam och muslimer. Det är alltså av högsta vikt att aktivt motverka islamofobi i skolan och detta tror vi görs bäst inom religionsämnet. Detta då religionsämnet ska ge eleverna kunskap om religioner men också ge eleverna möjlighet att kritiskt granska hur religion kan framställas i både media och andra sammanhang.

Begreppet islamofobi är inte ett enhetligt begrepp och definitioner av islamofobi kan variera. Najjar och Asghar (2025, s. 6) definierar islamofobi som övertygelsen att islam är en våldsam religion som inte passar in i västvärlden och präglas av terrorism. Vidare diskuterar Allen (2023, s. 4) hur islamofobi inte kan kategoriseras som en entydig tanke eller handling. Han hävdar att islamofobi istället kan ses som förutfattade meningar om muslimer oavsett hur det definieras eller visar sig. Gultekin och Celebi (2025, s. 4) tar upp hur islamofobi kan baseras på både religion men även på etnicitet och att det främst handlar om ett "vi och dem" tänk. De diskuterar hur islam ofta kopplas till mellanöstern och kan därav påverka personer med ursprung från mellanöstern oavsett vilken religion de tillhör.

Islamofobi är alltså ett mycket komplext begrepp och kan därav inte ses som entydigt. Emellertid kommer vi i vårt arbete använda begreppet islamofobi som ett sätt att beskriva negativa stereotyper och fördomar mot muslimer.

Syfte

Detta arbete har som syfte att belysa hur dialog kan användas som verktyg inom religionsundervisning för att förebygga, motverka och hantera islamofobi i enlighet med läroplanen. Detta görs genom att belysa vilken roll dialogen spelar inom religionsundervisningen och hur läraren förhåller sig till detta. Arbetet kommer även att beröra och bearbeta didaktiska utmaningar som kan uppkomma vid dialogbaserad religionsundervisning. Detta kommer att göras utifrån följande frågeställningar.

Vilken roll spelar dialog för elevers förståelse av islam?

Vilken roll spelar läraren för elevers förståelse av islam?

Vilka dialogbaserade klassrumsaktiviteter kan användas för att motverka islamofobi?

Metod

Tidigt i vår arbetsprocess ville vi undersöka hur religionsundervisningen kunde motverka fördomar. Vi hade en diskussion gällande ämnet och fann ett intresse för hur dialog kan påverka fördomar hos elever. Utifrån detta gjorde vi vårt ämne mer specifikt och vi lade vårt fokus på dialogbaserad undervisning. Därefter ville vi fokusera på att motverka ett aktuellt problem med koppling till religionsundervisningen och vi valde islamofobi. Vi valde att undersöka dialogbaserad undervisning för att motverka islamofobi då det är i linje med läroplanen men det är också ett aktuellt problem.

När vi började söka efter källor ville vi hitta underlag som diskuterade islamofobi och dialog som verktyg i religionsundervisningen. Detta då vi ville hitta källor som på något sätt berörde dialog i relation till undervisning om islam. När vi sökte källor använde vi oss av Eric, libsearch och Taylor & Francis med ett filter där endast peer reviewed källor visades. På Eric sökte vi efter "islamophobia school" och fick 46 resultat. På Libsearch sökte vi efter "Dialog based religious education" och fick 767 resultat. Till sist sökte vi efter "Discrimination against Muslims in Sweden" där vi fick 6028 resultat. Vi gjorde urvalet baserat på flera kriterier. Eftersom att vi ville ha källor som var relevanta i nutid valde vi framförallt källor som publicerats inom de senaste fem åren. Dock gjordes det två undantag då två av våra källor publicerades 2010 och 2017. Vi valde att använda dessa källor trots att de var äldre då vi ansåg att de fortfarande var relevanta för vårt arbete. Detta då dessa källor inte var beroende av det aktuella världsläget utan istället fokuserar på hur elever skapar fördomar och hur lärare kan hjälpa eleverna bryta sina fördomar. Vi gjorde urvalet av källor genom att ta fram källor som vi ansåg skulle kunna vara relevanta för vårt arbete och läsa källornas abstract. Källor som kändes relevanta valde vi att läsa i sin helhet för att se ifall de skulle fungera för vårt arbete. De källor som vi valde att inte gå vidare med var källor som endast behandlade ett av våra ämnen vi ville skriva om, alltså artiklar som enbart fokuserade på antingen islamofobi eller skola. Vi märkte även att ett flertal artiklar om islamofobi i skolmiljö behandlade islamofobi i en universitetsmiljö. Trots att ämnet var relevant för vårt arbete ansåg vi att studier som fokuserade på universitets elever inte var relevanta. Detta då vi anser att det skiljer sig för mycket från vår framtida profession och därmed vårt arbete.

Den första källan vi kommer använda är *Religious education conflict and diversity: an exploration of young childrens perception of islam*. Artikeln undersöker hur elever i årskurs fyra i England ser på islam. Artikeln är skriven av Lynn Revell och publicerades 2010.

Den andra källan vi kommer använda är *islamophobia and pedagogical complexities: Developing inclusive learning spaces*. Källan är ett paper där islamofobi förklaras och konceptualiseras och där författarna föreslår klassrumsaktiviteter för att motverka islamofobi. Detta paper är skriven av Abdullah Najjar och Anila Asghar och den publicerades 2025.

Den tredje källan vi kommer att använda är *Intervention Program to Reduce Religious Prejudice in Education Settings: A Scoping Review*. Källan är en studie där författaren beskriver hur lärare kan motverka religiösa fördomar i sina klassrum. Studien är gjord av Marselius Sampe Tondok, Suryanto Suryanto och Rahkman Ardi och publicerades 2022.

Den fjärde källan vi kommer att använda är *islamophobia What Teachers Can Do To Reduce It in the Classroom*. Denna texten diskuterar hur islamofobin i världen har ökat, hur detta påverkar elevers förståelse av islam och hur lärare kan motverka islamofobi. Texten är skriven av Kazi Hossain och publicerades 2017.

Den femte källan vi kommer att använda är *Interreligious and Intercultural Dialogue in Education*. Denna artikeln diskuterar hur dialog kan användas som ett verktyg för att motverka diskriminering mot personer på grund av deras religion. Artikeln är skriven av Ruth Vilá, Montse Freixa och Assumpta Aneas och publicerades 2020.

Den sjätte källan är *Perceptions of discrimination against Muslims. A study of formal complaints against public institutions in Sweden*. Artikeln tar upp hur människor i Sverige känner sig diskriminerade och utpekade av folket, som antar att de är muslimer. Artikeln är skriven av Moa Bursell och publicerades 2018.

Den sjunde källan är *Teaching Empathy: Exploring Multiple Perspectives to Address Islamophobia Through Children's Literature*. Artikeln är skriven av Carmen Newstreet, Amie Sarker och Ragina Shearer. Artikeln behandlar hur lärare kan hantera islamofobi i skolan och publicerades 2019.

Vi har hittat källor som behandlar vilken roll dialog spelar för elevers förståelse av islam. Det vi kommer att analysera är om dialogbaserad undervisning om islam kan ge eleverna en mer nyanserad bild av religionen och därmed motverka islamofobi.

Våra källor valdes då de har studerat specifikt det vi ville skriva om i arbetet. Vi anser att det blir mer relevant för vårt arbete att ha källor som behandlar islamofobi i relation till skolans värld och dialogens roll i att motverka islamofobi. Våra källor fokuserar på skolans kontext och förklarar hur elevers uppfattningar om islam formas, men även hur undervisningen bidrar till ökad förståelse för andra elever och inkludering. Detta är såklart väsentligt då studiens syfte är att undersöka hur klassrumsaktiviteter kan påverka eleverna.

Vi använde oss även av källor som behandlar vikten av dialog i relation till elevers syn på islam. Dessa källor gav konkreta exempel på hur dialog kan användas för att skapa öppna och respektfulla klassrum, vilket är centralt för analysen.

Resultat

Resultatet är indelat i tre delar utifrån våra tidigare nämnda frågeställningar *Vilken roll spelar dialog för elevers förståelse av islam? Vilken roll spelar läraren för elevers förståelse av islam? Vilka dialogbaserade klassrumsaktiviteter kan användas för att motverka islamofobi?*. Vi kommer att presentera resultatet av våra källor utifrån varje frågeställning.

Dialogens roll för elevers förståelse av Islam

Den svenska skolan har som uppdrag att förebygga och hantera all typ av intolerans. Detta innebär att skolan aktivt ska arbeta för att skapa en skolmiljö där alla blir accepterade och rättvist behandlade. Detta ska göras via förebyggande arbete men om det sker kränkande behandling ska det bemötas med kunskap (Lgr 22, 2022, s. 5). Detta blir högst relevant inom religionsämnet då intolerans och kränkande behandling kan baseras på religion. Alltså att islamofobi kan leda till att muslimska elever blir utsatta för kränkningar på grund av deras religiösa tillhörighet.

I en artikel hävdar Revell (2010) att intolerans och islamofobi ofta grundar sig i okunskap där stereotyper spelar en stor roll. I denna artikel gjordes en undersökning på elever i årskurs fyra i England där eleverna fick uttrycka deras egna syn på islam via att svara på frågor. Frågorna rörde muslimska traditioner, muslimsk tro och muslimsk identitet. Det visade sig att eleverna hade en mycket begränsad och stereotypisk bild av islam. En stor del av svaren gjorde en separation mellan eleven själv och muslimer som grupp. Eleverna uttryckte att muslimer var fattiga och hade annorlunda jobb än icke muslimer. De uttryckte även hur muslimer är stränga mot sina barn och att de inte vistas i samma områden som icke muslimer. En del av eleverna drog även kopplingar till terrorism och krig (Revell, 2010, s. 4). Eleverna hade haft en religionsundervisning som inte gav dem möjligheten att få en nyanserad bild av islam. Detta gjorde att deras definition av islam baserades på yttre faktorer så som hur muslimer presenteras i media (Revell, 2010, s. 5). Vidare diskuteras vikten av att skapa förståelse inom religionsundervisningen för att skapa en medkänsla i ett multikulturellt samhälle (Revell, 2010, s. 7).

I en artikel av Vilá, Freixa & Aneas (2020) hävdar de hur dialog kan skapa förståelse och i sin tur motverka islamofobi. I denna artikel lägger de stort fokus på den levda religionen och utgår från den enskilda människan som därmed inte definieras baserat på uppfattningar om den större gruppen. De beskriver hur ett fokus på levd religion spelar en stor roll för att eleverna ska kunna skapa en nyanserad bild av islam. Dialog blir ett sätt att diskutera levd religion där elever och lärare kan föra diskussioner (Vilá, Freixa & Aneas, 2020, s. 10). Vidare nämner de att skolan är den plats där muslimska elever upplever mest islamofobi (Vilá, Freixa & Aneas, 2020, s. 15). Därav blir den dialogbaserade religionsundervisningen nödvändig för att motverka islamofobi. Dialogen mellan eleverna trotsar deras förutfattade meningar om islam, skapar tolerans och motverkar islamofobi (Vilá, Freixa & Aneas, 2020, s. 4).

Najjar och Asghar (2025) nämner hur dialog och diskussioner blir nödvändigt i ett multikulturellt samhälle. När elever får dela med sig av sina egna erfarenheter av religion i en trygg miljö skapas ett sammanhang. Sammanhanget kan bilda en känsla av att förstå och att bli förstådd. När eleverna får ta del av deras klasskompisars tro och perspektiv blir det gynnsamt för båda parter (Najjar och Asghar, 2025, s. 7). Dialog kan få elever som har fördomar att relatera till sina klasskompisar och i sin tur kan detta minska deras fördomar och stereotyper. Det gör också att eleverna får möjlighet att höra hur deras klasskompisar praktiserar eller inte praktiserar sin religion. Vidare skapar dialog en bild av religion och religiösa personer som eleverna kan relatera till sitt eget liv. Dialog kan skapa både relaterbarhet och kunskap som därmed motverkar islamofobi (Najjar och Asghar, 2025, s. 7).

Najjar och Asghar (2025) tar även upp exempel på när dialog har använts i skolan för att motverka rasism och islamofobi. I Kanada fick en klass i uppgift att föra dialog om rasism och islamofobi utifrån mediekritik. Detta innebar att de fick läsa nyhetsartiklar kopplade till ämnet och sedan diskutera dessa. De fick fundera kring hur viss media kan direkt eller indirekt skapa fördomar som kan leda till rasism och islamofobi. Diskussionerna var utifrån nyhetsartiklarna men också elevernas egna erfarenheter och perspektiv. Resultatet av diskussionerna var att eleverna hade möjlighet att förstå deras klasskompisar bättre då alla delade sina egna perspektiv. Dialog gav också eleverna verktyg för att inte skapa fördomar utifrån vad de läser i nyhetsartiklar. (Najjar och Asghar, 2025, s. 9).

Vidare bekräftas dialogens fördelar i en studie som genomfördes av Tondok, Suryanto och Ardi (2022). I studien undersökte de om dialog kunde minska fördomar i ett skolsammanhang där eleverna är av olika religiös bakgrund. De kom fram till att dialogen gjorde att fördomar och negativ attityd mot religioner som inte var elevens egen minskade. De såg även fördelar i dialog specifikt mellan elever med olika religiös bakgrund. Detta grundar sig i att dialogen i denna kontext stimulerade kontakt och ömsesidigt förståelse (Tondok, Suryanto och Ardi, 2022, 8).

Lärarens roll för elevernas förståelse av islam

Som tidigare nämnt har den svenska skolan och dess lärare som uppdrag att förebygga all typ diskriminering. Det går inte att förneka att sedan 9/11 händelsen 2001 i New York har islamofobin runt om i världen ökat betydligt. Idag kan man se och höra om islamofobi på sociala medier, skolor och i arbetslivet (Bursell, 2021, s. 12). Därför har läraren en viktig roll för att utveckla elevers förståelse av islam och därmed förebygga diskriminering, rasism och kränkande behandling. Enligt Lgr 22 har lärare i uppdrag att ”klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet”, lärare ska även ”öppet redovisa diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem”. (Lgr 22, 2022, s. 12).

Najjar och Asghar (2025) betonar relationen mellan läraren och eleven som en fundamental del för att motverka islamofobi. Det är av högsta vikt att läraren visar respekt, värdesätter den enskilda eleven och skapar band som får eleverna att känna sig trygga i skolan. Det är även viktigt att lärare uppmärksammar viktiga delar av elevernas religion som exempelvis högtider. Detta är viktigt för att skapa en bättre lärandemiljö i skolan. Genom att värdera elevers olika kulturella bakgrunder i klassrummet kan eleverna utveckla sin egen självkänsla. Detta kan i sin tur ge eleverna en känsla av samhörighet i skolan. Vidare diskuteras dialog mellan lärare och elever angående varandras bakgrunder. Detta hjälper eleverna att förstå människors olika bakgrunder samt att de förebygger förutfattade meningar och stereotyper om olika religioner och kulturer. Fortsättningsvis är det viktigt att läraren aktivt visar uppskattning mot elevernas religiösa tillhörighet och dess traditioner. Alltså att läraren bidrar till att eleverna ska dela med sig av sina erfarenheter och därmed dela med sig av sin kulturella och religiösa bakgrund. När elever får höra och ta del av andra elevers erfarenheter av religion och kultur kan det hjälpa till att utveckla empati och solidaritet hos eleverna. När eleverna får dela med sig av sina erfarenheter och ta del av andras skapas en relaterbarhet och

en koppling till deras eget liv. Detta kan göra att elever som har en negativ bild av islam kan få nya perspektiv som dessutom är kopplade till deras eget liv. (Najjar och Asghar, 2025, s. 10).

Dialogbaserade klassrumsaktiviteter

Tidigare har vikten av dialog som verktyg och lärarens roll i dialogen presenterats. Följande del av vårt resultat kommer att fokusera på olika klassrumsaktiviteter där dialog används som diskussionspunkter som kan användas i klassrummet. Punkterna är relaterade till religionsundervisningen men kan även relatera till bemötande av islamofobi.

Newstreet, Sarker och Shearer (2019) hävdar att ett bra sätt att starta dialog med är att läraren har högläsning för klassen som handlar om islamofobi. Därefter kan läraren ställa tankeväckande frågor till eleverna som får dem att fundera, vilket öppnar upp för diskussion om mångfald och att muslimer är en grupp med stora skillnader (Newstreet, Sarker och Shearer, 2019, s. 2).

Användningen av diskussion för att få en nyanserad bild av Islam är även något Hossain (2017) anser vara viktigt. Hossain (2017) hävdar att det finns fyra olika sätt att bemöta och motverka islamofobin i skolan i form av klassrumsaktiviteter. Den första aktiviteten är *The concept of the Historical Roots of Muslims in America* (Hossain, 2017, s. 3). Denna aktivitet passar även in i svenska skolor, då man kan dra kopplingar till muslimers historia i Sverige. Lärare i USA ska undervisa eleverna om landets historia, vilket också gör det möjligt att dra kopplingar till muslimernas historia i landet. Muslimernas historia i USA börjar nästan direkt efter att Christofer Columbus funnit Amerika. Redan på den tiden tog man in slavar från Afrika och många av slavarerna var praktiserande muslimer (Hossain, 2017, s. 3). I flera hundra år har muslimer från Asien och Afrika kommit i olika vågor till USA. Många kommer på grund av krig, utbildning, jobb och möjligheten till ett bättre liv. Det är många barn idag som saknar insikt i den historiska relationen mellan muslimer och USA genom åren. Därför är det viktigt att elever får vara med och undersöka historien mellan muslimer i USA. Eleverna kan göra egna undersökningar om muslimernas påverkan på samhället, genom till exempel jobba på fabriker. Men även att dessa muslimska barn delar liknande drömmar som alla andra. Syftet med klassrumsaktiviteten är att hjälpa eleverna att förstå att muslimer delar landets historia vilket kan stärka känslan av samhörighet (Hossain, 2017, s. 3).

Newstreet, Sarker och Shearer (2019) punkterar också fördelarna med diskussioner om Islams historia. Newstreet, Sarker och Shearer (2019) menar att man kan läsa upp historiska händelser till eleverna från böcker som *The librarian of Basra*, *Four Feet* och *Two Sandals*. Dessa historier berättar om flyktingläger, mod och krig. Dessa historier öppnar upp för diskussioner om historiska händelser och gör det rimligt för eleverna att prata diskutera om ämnen som medkänsla, mod och tuffa val (Newstreet, Sarker och Shearer, 2019, s. 6)

Den andra aktiviteten är *The Concept of Diversity* (Hossain, 2017, s. 4). Muslimer ses oftast som en homogen grupp som håller ihop tillsammans. Denna förutfattade mening skapar en skadlig stereotyp där alla muslimer blir placerade i samma grupp. Muslimer är en stor grupp där det finns stora skillnader. Därav har *The Concept of Diversity* aktiviteten som syfte att belysa det spektrum som finns. Detta kan skapa en känsla av relaterbarhet då alla folkgrupper och befolkningar i en nation har ett spektrum av likheter och skillnader. En stor del människor tror att alla muslimer kommer från mellanöstern detta då islam som religion ofta kopplas till just mellanöstern. I själva verket är det endast 20% av de 1,6 miljarder muslimer som kommer från mellanöstern. Trots att muslimer oftast förknippas med människor från mellanöstern, är det faktiskt Indonesien med flest antal muslimer i världen (Hossain, 2017, s. 4). Newstreet, Sarker och Shearer (2019) menar att genom att använda kartor i undervisningen kan läraren visa eleverna att muslimer bor i många olika länder. Läraren kan även visa upp bilder för att starta diskussioner om elevernas tankar och fördomar. Läraren kan till exempel visa upp bilder på kvinnliga ledare i muslimska länder, vilket kan utmana elevernas fördomar och starta viktiga diskussioner (Newstreet, Sarker och Shearer, 2019 s. 7). *The Pew Research Center*, kunde identifiera muslimer från 77 olika länder i USA (Hossain, 2017, s.4). Vilket även tyder på att muslimer är en folkgrupp med olika kulturer, där man äter olika maträtter och pratar olika språk. Därför kan lärare som har elever med muslimsk bakgrund visa de icke muslimska eleverna att muslimer inte är en homogen grupp. Läraren kan även tillsammans med eleverna diskutera de två stora muslimska grupperna sunni och shia. Detta hjälper eleverna förstå att där finns olika kulturer och dimensioner i religionen (Hossain, 2017, s. 4).

Den tredje aktiviteten är *The Concept of Contributions* (Hossain, 2017, s. 3). Denna aktivitet syftar på att belysa hur muslimer har en lång historia där de bidragit med uppfinningar och system som används än idag. Muslimerna utvecklade algebra, geometri och trigonometri. Abu Musa Jabir ibn Hayyam kom på och började mynta ordet ”alchemy”, vilket översätts till

ordet kemi på svenska. Abu Musa Jabir ibn Hayyam är känd som ”Father of Arabic Chemistry”. I västvärlden är han känd för att ha uppfunnit många olika kemikaliska föreningar, men även den som först rapporterade att vision sker i hjärnan och inte i ögonen. Syftet blir att föra diskussioner om dessa uppfinningar och system (Hossain, 2017, s. 3). Även detta skapar en relaterbarhet där eleverna får en inblick av hur muslimer har påverkat historien och hur detta visar sig i deras skolgång. Detta arbetssätt kan ge eleverna perspektiv på hur muslimer har varit med och format världen vilket kan hjälpa elever få en mer nyanserad bild av islam (Hossain, 2017, s. 3).

Den fjärde aktiviteten är *The Concept of Similarities* (Hossain, 2017, s. 5). Denna aktivitet syftar på att belysa hur islam hänger ihop med andra religioner. Islam, precis som Kristendom och Judendom är en del av de abrahamitiska religionerna. Detta är ett ypperligt tillfälle för lärare att jämföra dem olika religionerna och dra likheter, genom detta kan lärarna överkomma elevernas förutfattade tankar om islam. Genom att dessa tre religioner alla stammar ifrån Abraham kan lärare dra kopplingar till Judendom och Kristendom och därav skapa en relaterbarhet. Läraren kan även koppla samman hur dessa religioner utför sin bön. Till exempel orden som används under bönen där muslimer säger ”Allahu Akbar” vilket betyder gud är störst. Detta relaterar till den hebreiska bibeln alltså till både Kristendom och Judendom där Gud beskrivs som störst och allsmäktig. Genom dessa jämförelser samt andra likheter mellan de Abrahamitiska religionerna kan eleverna se att det finns stora likheter. Detta kan leda till diskussioner där eleverna diskuterar dess likheter och hur det kommer sig att islam, enligt Hossain (2017, s. 5), ofta separeras från de övriga abrahamitiska religionerna. Dessa jämförelser kan användas som hjälp för att överkomma och motverka islamofobi. Lärare i alla olika åldrar bör hjälpa deras elever förstå att islam inte är någon udda religion, utan en religion som är väldigt lik både Kristendom och Judendom (Hossain, 2017, s. 5).

Diskussion

Utifrån resultatet kan vi se hur och varför det är viktigt att motverka islamofobi i skolans värld. Då islamofobi är ett så högaktuellt ämne i världen idag måste lärare i skolan vara förberedda för att jobba och motverka det. För lärare är det viktigt att dela en nyanserad bild av islam till eleverna. Som nämnt i resultatdelen kan lärare använda sig av olika metoder för att motverka islamofobi. Följande del kommer att behandla resultatet utifrån tidigare nämnda frågeställningar.

Vilken roll spelar dialog för elevers förståelse av islam?

Vilken roll spelar läraren för elevers förståelse av islam?

Vilka dialogbaserade klassrumsaktiviteter kan användas för att motverka islamofobi?

Vilken roll spelar dialogen för elevers förståelse av islam?

Som tidigare nämnt under resultatdelen är dialog nödvändigt att använda i religionsundervisningen för att motverka islamofobi. Dialog öppnar upp för reflektion och diskussion och det är ett sätt för eleverna att lyssna på varandra och bli lyssnade på. Dialog kan skapa relaterbarhet och förståelse som i sin tur kan motverka fördomar och islamofobi. Elever kan ha negativa fördomar om muslimer som till exempel att de är fattiga, har annorlunda jobb och även hade kopplingar till terrorism och krig (Revell, 2010, s. 4). Därför är det viktigt att använda dialog som verktyg för att motverka islamofobi, då elever blir mer inkluderande i samtalsämnen samt skapar förståelse. Ett klassrum där elever känner sig trygga nog för att uttrycka det de känner, tycker och tänker kring religion är en betydelsefull del. Genom att skapa trygg miljö får läraren möjlighet att lyssna till elevernas tankar kring religion generellt och islam specifikt. Dialogen kan hjälpa eleverna med negativa fördomar att få en bättre bild av religionen. Detta är viktigt eftersom dialogen kan bidra till att minska negativa fördomar och hjälpa eleverna att utveckla en mer nyanserad bild av religionen. Vidare är det även anmärkningsvärt att många av fördelarna med dialog utgår från att eleverna i klassen är öppna för att föra dialog om religion och att de kan hantera det på respektfullt vis. Det går att anta att användningen av dialog inte skulle vara lika fördelaktig i en klass där eleverna inte kan hantera sådana typer av samtal. Diskussionerna skulle kunna

bli problematiska om eleverna inte uttrycker sig respektfullt. Det skulle då istället kunna resultera i att eleverna inte längre känner sig bekväma att dela med sig av sina erfarenheter. Emellertid kan dialog ha stora fördelar i en klass där eleverna är öppna för att lyssna och bli lyssnade på.

Vilken roll spelar läraren för elevernas förståelse av islam?

För att eleverna ska känna sig trygga för att prata inför resten av klassen, är det viktigt att läraren och den enskilda eleven har en bra relation. För att relationen ska vara bra så att eleven känner sig trygg, måste läraren visa respekt, uppmärksamma elevernas olika högtider och bakgrund (Najjar och Asghar, 2025, s. 10). Elevens självkänsla kan då öka, vilket kan leda till att den känner sig mer trygg i skolan. Det är viktigt att läraren uppskattar elevernas olika kulturella bakgrunder, eftersom det kan hjälpa elever att motverka rasistiska fördomar hos elever. Genom en hälsosam relation mellan eleven och läraren kan elevernas bidragande i klassrummet öka. Vilket betyder att elever kan våga yttra sig om deras personliga erfarenhet. Detta går att se som extra viktigt då dialogens fördelar utgår från att eleverna kan uttrycka sig respektfullt.

Vilka dialogbaserade klassrumsaktiviteter kan utföras?

Som nämnts tidigare i resultatdelen, kan lärare berätta om historien muslimer har i Sverige. Alltså kan man gå in på muslimernas historia i Sverige, när invandringen skedde, vilka länder dessa människor kommer ifrån, varför dessa människor sökte sig just till Sverige? Var det på grund av krig, jobb, utbildning eller bara möjligheten till att leva? Borevi och Sorgenfrei (2023, s. 6) hävdar att de tidigaste muslimerna som bosatte sig i Sverige kom redan under tidigt 1920-tal. Under efterkrigstiden började muslimer komma till Sverige från Turkiet och forna Jugoslavien, för en chans till ett bättre liv. Senare under 1960 och 1970 talet började människor från mellanöstern även söka sig till Sverige för att läsa högre utbildningar (Borevi och Sorgenfrei, 2023, s. 6).

Genom att förklara detta för eleverna kommer de att få ett nytt perspektiv av muslimer generellt samt bättre bild av muslimer i Sverige. De kommer få en bättre förståelse för varför människor har invandrat, och att muslimer har olika bakgrunder och erfarenheter.

(Hossain, 2017, s. 3). Eftersom det finns många muslimer runt om i världen och i Sverige, är det viktigt för läraren att förmedla skillnader även inom islam. Människor ser muslimer som en folkgrupp som hänger ihop, vilket inte alltid är så. Hossain (2017, s. 4). Därför är det

viktigt att förklara de olika inriktningarna, till exempel sunni och shiamuslimer. Läraren kan förklara de olika grupperna inom islam, samt att islam kan komma från runt om i världen och inte bara mellanöstern. Med hjälp kan elever som inte haft mycket kunskap inom religionen förstå att det är en stor folkgrupp med olika inriktningar (Hossain, 2017, s. 4).

Läraren kan även väcka elevens intresse för detta ämne, genom att förklara hur stor inverkan muslimer haft på historien och nutiden. Eftersom många matematiska och kemiska begrepp kommer ifrån muslimer, kan eleverna börja förstå att de som gör under deras skoltid har kopplingar till islam. Genom detta börjar eleverna förstå prägelns muslimska människor har på dagens samhälle. Detta är särskilt viktigt i ett multikulturellt land som Sverige, där invånare med olika bakgrunder och religioner lever tillsammans (Hossain, 2017, s. 3). Läraren kan välja texter medvetet och ansvarsfullt från de olika religiösa böckerna, samt lyfta fram viktiga gestalter och böner inom religionerna. Läraren kan välja att fokusera på grundläggande värderingar som till exempel etik, medmänsklighet, tro kan jämförelserna leda till positiva diskussioner där eleverna ser både likheter och skillnader. (Hossain, 2017, s. 5.)

Slutsats

Följande del kommer att dra slutsatser utifrån resultaten och diskussionen. Vidare kommer även vår process kring våra val av källor att problematiseras.

Slutsats utifrån resultat och diskussion

Sammanfattningsvis kan vi se att användningen av dialog som verktyg i religionsundervisningen kan motverka islamofobi. Islamofobi kan grunda sig i okunskap där personen har förutfattade meningar om gruppen. Om inte elever får en undervisning om islam som är nyanserad kan detta leda till okunskap och därmed förutfattade meningar. Det är skolans uppdrag att aktivt motverka och hantera islamofobi. Att använda dialog som verktyg inom religionsundervisningen, specifikt om islam, kan elever ges den kunskap och perspektiv de behöver för att undvika att skapa dess förutfattade meningar. I ett klassrum där eleverna har olika religiös bakgrund är dialog kring varandras tro och perspektiv gynnsamt för att skapa relaterbarhet inom gruppen. Det är även fördelaktigt att låta eleverna diskutera hur islam framställs i media och hur de ser på hur islam framställs. Det ger eleverna möjlighet att reflektera och analysera den information de får om islam utanför skolmiljön. Lärarens roll är viktig då det är läraren som är drivande i att skapa trygga samtalsmiljöer. Läraren gör detta via att skapa band med eleverna där eleverna i första hand känner sig bekväma att föra dialog om islam med läraren. Detta uppnås via relationsskapande. Läraren ska också visa en öppenhet för att lyssna och ta in elevernas egna tankar och erfarenheter genom att ge utrymme för dialog. Det är även viktigt att lärare är aktiv i dialogen och ser till att den präglas av ömsesidig respekt. Detta är viktigt då elevernas egna tankar är fundamentalt för en meningsfull dialog. Om eleverna inte är bekväma att dela med sig av sina erfarenheter eller om elever uttrycker sig vulgärt kan dialogen förlora delar av sitt syfte och därmed inte motverka islamofobi. Användandet av dialog kan alltså ha varierande effekt beroende på klassrumssituation, det är därav viktigt att läraren känner sin klass och därefter bedömer om dialog ska användas som verktyg eller inte. Klassrumsaktiviteter där eleverna får diskutera kring muslimers roll i historien och samhället skapar ännu en direkt koppling till deras egna liv. Dialogen kan alltså skapa relaterbarhet, förståelse, kunskap och sammanhang. Detta kan ge eleverna de verktyg de behöver ha för att hantera och förebygga sina egna fördomar. Konsekvenser med användandet av dialog i undervisningen kan vara att eleverna inte är tillräckligt mogna för ett så pass allvarligt ämne. Elever kan uttrycka sig vulgärt om religion

och detta kan skapa en klassrumsmiljö där eleverna tar avstånd från att dela med sig av sin religiösa tillhörighet.

Problematisering kring val av källor

När vi sökte efter källor för uppsatsen lade vi märke till den stora mängden forskning som hade bedrivits inom vårt specifika val av område. Detta gjorde att vi snabbt hittade ett stort antal källor som vi fann relevanta för vårt arbete. Även vår sökning som inkluderade dialog inom religionsundervisningen men inte inkluderade ordet islamofobi gav oss resultat där dialog diskuterades i relation till islamofobi. Mängden källor gjorde vår sökprocess mycket effektiv då det var lätt att hitta källor som var relevanta för vårt arbete. Emellertid ledde det till att vår urvalsprocess inte var lika genomgående som den hade kunnat vara. Alltså att de källorna vi valde var relevanta för vårt arbete men hade vi sökt mer genomgående hade vi kunnat hitta källor som var ännu mer relevanta. Vi var emellertid nöjda med våra valda källor då vi anser att de var relevanta för vårt arbete. Majoriteten av våra källor är studier från andra delar av världen än Sverige. Det kan leda till att källorna kan vara mindre relevanta för undervisningen i Sverige än vad studier gjorda i Sverige hade varit. Vi anser emellertid att trots att källorna är internationella är de relevanta för vårt arbete. Detta då vi anser att dialogens fördelar inte behöver baseras på vilket land man befinner sig i. Våra källor visade att diskussioner mellan elever och lärare om islam kan motverka islamofobi och detta är något vi anser inte är begränsat till ett specifikt land. Våra källor har olika spann på vilken åldersgrupp som undersökts. Detta innebär att våra källor fokuserar på olika åldersgrupper med ett spann från motsvarande 4-6 till gymnasieskolan. Efter att ha läst våra källor och gjort ett urval kom vi fram till att våra källor var relevanta för vårt arbete trots deras olika fokus gentemot ålder. Detta då källorna använde dialog på liknande sätt och fick liknande resultat trots att åldern skilde sig. Dock kan resultatet vara olika nyanserat baserat på vilken åldersgrupp källan fokuserar på. Vi är medvetna om att dialog används annorlunda beroende på åldersgrupp och kan därmed ge något varierande resultat. Exempelvis är diskussioner kring religion mer utvecklade på gymnasienivå än på mellanstadienivå.

I vårt arbete har fokuset varit på hur dialog kan användas inom religionsundervisningen för att motverka islamofobi. Emellertid är islamofobi ett spektrum där det inte finns någon enhetlig uppfattning om exakt vad islamofobi är. I vår inledning diskuterade vi hur man kan definiera islamofobi och kom fram till att definitionen är svår att begränsa. Vi märkte emellertid att definitionerna präglades av samma grundtanke vilket var att islamofobi kan ses

som negativa stereotyper och fördomar om muslimer och detta är därmed vår utgångspunkt när vi diskuterar islamofobi.

Vårt arbete begränsas också till att specifikt motverka förtryck mot muslimer. Vi är medvetna om att det finns många andra typer av förtryck som också bör motverkas i skolan och religionsundervisningen exempelvis antisemitism och homofobi. Arbetet har inte som avsikt att bortse från någon annan typ av förtryck. Vi är motiverade till att hitta sätt där vi som lärare kan motverka förtryck av olika slag och detta är något vi vill fortsätta undersöka i framtiden. Vi tror även att det skulle kunna vara fördelaktigt att forska mer om hur lärare kan motverka olika typer av förtryck genom dialog.

Referenser

Allen, C. (2023). Everyday experiences of Islamophobia in university spaces: A qualitative study in the United Kingdom. *Education, Citizenship and Social Justice*, 20(1), 168-180.
<https://doi.org/10.1177/17461979231210996>

Borevi, K., & Sorgenfrei, S. (2023). The Early Institutionalization of State–Islam Relations in Sweden. *Journal of Muslims in Europe*, 13(1), 109-128. <https://doi.org/10.1163/22117954-bja10086>

Bursell, M. (2021). Perceptions of discrimination against Muslims. A study of formal complaints against public institutions in Sweden. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 47(5), 1162–1179.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1369183X.2018.1561250#abstract>

Celebi, D., Gultekin, M. (2025). The Intersection of Ethnic Origin and Religion: Two Middle Eastern Muslim Doctoral Students' Counternarratives in the West. *International Journal of Multidisciplinary Perspectives in Higher Education*, 10(1), 1-27.
<https://ojed.org/jimphe/article/view/6981>

Hossain, K. (2017). Islamophobia: What Teachers Can Do To Reduce It in the Classroom. *Multicultural Education*, 25(1), 35-40.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1170615.pdf>

Najjar, A., & Asghar, A. (2025). Islamophobia and Pedagogical Complexities: Developing Inclusive Learning Spaces. *LEARNing Landscapes*, (29), 153-158.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1478786.pdf>

Newstreet, C., Sarker, A. & Shearer, R. (2019). Teaching Empathy: Exploring Multiple Perspectives to Address Islamophobia Through Children's Literature. *The Reading Teacher*, 72(5), 559–568.
<https://doi.org/10.1002/trtr.1764>

Revell, L. (2010). Religious education, conflict and diversity: an exploration of young children's perceptions of Islam. *Educational Studies*, 36(2), 207-215.

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/03055690903162390?needAccess=true>

Sverige. Skolverket (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*. (Upplaga 1). [Stockholm]: Skolverket.

Tondok, M. S., Suryanto, S., & Ardi, R. (2022). Intervention Program to Reduce Religious Prejudice in Education Settings: A Scoping Review. *Religions*, 13(4), 299.

<https://www.mdpi.com/2077-1444/13/4/299#article-metrics-citations>

Vilà, R., Freixa, M., & Aneas, A. (2020). Interreligious and Intercultural Dialogue in Education. *Interdisciplinary Journal for Religion and Transformation in Contemporary Society*, 6(2), 255-273.

https://brill.com/view/journals/jrat/6/2/article-p255_2.xml?language=en&srsltid=AfmBOooEo5qvGKV1Dr2fDWDw6d9S3i-tSUcV7JQ5e4s7glwiLztssatJ